

המלצות לאור החלטת ארה"ב לעצור אספקת משלוחי נשק לישראל

by ד"ר רפאל בן לוי | 12.05.2024 | תקציר

- החלטת ממשל בידן לעצור אספקה של חימושים ואמל"ח אחרים מהווע התקדים במלחמה זו, מייצרת משבר חריף ביחסים בין ישראל וארה"ב ופוגעת באופן עמוק באינטרסים של מדינת ישראל.
- מכיוון שמטרת העיקוב היא ללחוץ על ישראל לשנות את אופי הפעולות שלה ואת הפעולה המתוכננת ברפיח, אסור ליצור את הרושם שהלחץ עובד, שכן תגובה כזו תזמן לחצים נוספים. לכן חובה להמשך להתקדם בכיבוש רפיח כולה, באופן מיידי ופומבי.
- מעבר לכך, יש להציג במסרים הפומביים של ישראל ותומכיה שההחלטה זו נוגדת את האינטרסים הקיימים של ישראל והן של ארה"ב, פוגעת במאזינים לשחרור החטופים ולהשמדת החמאס, ומחזקת את האויבים המשותפים של ישראל וארה"ב. בנוסף, יש להציג כי ישראל נחושה להשיג את יעדיה המלחמה עם סיוע אמריקאי או בלבדו, כולל כיבוש מלא של רפיח, על פי התוכנית שהציגה כבר המתחשבת באוכלוסייה העזיתית.
- בשיח הישיר מול הממשל האמריקאי, יש להציג כי ההחלטה تعد את הציר האיראני להגבר את התקיפות שלו, דבר שעלול לגרום להרחבת המלחמה ויציאה משליטה של המערכת האזורית. כמו כן, ההחלטה תבהיר לחמאס שמשתלים להסתתר בקרב אזרחים ולכך תביא ליותר הרוגים במהלך המבצע. לבסוף, ההחלטה תפגע באמונות של ארה"ב באזור בקרב בעלות ברית אחרות.
- יש לשקל צעדים נוספים שייתנו לממשל שתוצאות ההחלטה בפועל תעדינה בסתיירה למה שביקש להשיג, אך מבלי להציג תוצאות אלו כצעדים לעומתים דווקא, אלא כתוצאה ההכרחית הנובעת מהחלטת עיקוב הנשק. לדוגמה, השפעה שלילית על היכולת להכנס סיוע לרצואה, החרפת התగבותות למתפקידים מצד חייאלה ואיראן, פעולות נגד התמיכה בטרור של הרש"פ והבנייה הפלסטינית הלא חוקית ביוש' ועד.
- בטוחה הבינוני-ארוך, יש להתנייע תהליכיים להגברת החסינות של ישראל נגד לחצים מסווג זה, כולל: צמצום התלות בייצור האמריקאי למערכות בייטחוניות קרייטיות (בראש ובראשונה פצצות), הקמת צוותים למיקור חומרי גלם קרייטיים, גיון במקרים בין מדינות שונות, ובנימית שת"פ עם מדינות נוספות בעלות תעשייה בייטחונית. מול ארה"ב, יש לעבור למודל שת"פ שעיקרו פרויקטים משותפים שיש בהם מרכיבים של תלות הדדיות.

תמונה המכב

مثال בידן החליט לעכב משלוח נשק שהיה בדרך לישראל למטרה למנוע את השימוש בנשק זה בפועל ברפיח. המשלוח המדבר כולל 3,500 פצצות, ובידן הודיע שבכונתו לעכב העברות נוספות כולל מערכות הנחיה לפצצות, ארטילריה ואמצעים נוספים שנעשה בהם שימוש במבצעים במרכז ערים. בידן הוסיף שימשיך לספק לישראל מערכות הגנתיות, כמו כיפת ברזל.

זאת הפעם הראשונה במלחמה זו שבה עיכב הממשלה משלוח נשק במטרה להשפיע על שיטות הפעולה של ישראל במלחמה (אם כי ההחלטה אינה צעד תקידי בהיסטוריה שבין ארה"ב וישראל). צעד זה בא על רקע ביקורת גוברת מצד חברי קונגרס דמוקרטיים על התמיכה של ארה"ב במלחמה של ישראל, וקריאות להגביל העברות אמל"ח לישראל. יש לציין כי לחץ זה בא מחלק מהפלגה הדמוקרטית, אך לא מכולה. בקרב הרפובליקנים יש תמיכה רחבה מאוד בישראל וביקורת קשה על החלטת בידן.

להלן המלצות כיצד ניתן לפעול לאור המצב, על מנת למצער את הנזקים של עיכוב המשלוח והאפשרות לעיכובים נוספים בעתיד –

כיווני פעולה בטוחה הקצר

ככל, מכיוון שמטרת העיכוב היא ללחוץ על ישראל לשנות את אופי הפעולות שלה ואת הפעולה המתוכננת ברפיח, אסור ליצור את הרווח שהלחץ פועל, שכן תגובה כזו תזמין לחצים נוספים. לכן חובה להמשיך להתקדם מיד בכיבוש רפיח כולה.

במסורת הפומביים, על ישראל להציג כי ההחלטה האמריקאית מאכזבת מאוד, ונוגדת את האינטרסים של שתי המדינות; שהיא פוגעת במאזן לשחרור החטופים ולהשמדת החמאס, ומחזקת את האויבים של שתי המדינות; ושישראל נחושה להשיג את יעדי המלחמה, עם סיוע אמריקאי או בלעדי, כולל כיבוש רפיח, על פי התוכנית שהוצגה לминистр האמריקאי שלוקחת בחשבון את הצרכים ההומניטריים של האוכלוסייה האזרחית.

בשים הישיר של ישראל מול הממשל האמריקאי, על ישראל להציג כי החלטה זו תחזק את הציר האיראני ותעודד את הגברת התקיפות שלו באופן שעלול לגרום להרחבת המלחמה האזרחית; החלטה זו מציגה מתח عمוק בין ישראל לארה"ב, דבר שעלול לעודד את איראן ורמאס; החלטה זו מבהירה לחמاس שהשיטה שלו להסתתר בין אזורים משתלמת וכתוכאה מכך צפוי שיוטר בלתי מעורבים ייירגו במבצע הנוכחי; החלטה זו פוגעת באמונות של ארה"ב באזר, שכן אם הממשלה נהוג באופן זה כלפי בעלות הברית הקרובה ביותר, ישראל, אין סיבה שסעודיה תאמין שארה"ב תסייע לה בעת צרה.

לצד עצם המשך הפעולה ברפיח, יש לשקלן צעדים נוספים שיחדדו כי התוצאה של עיכוב החימוש עלולה להיות ההפק ממנה שהממשלה בקשר להשיג. זאת מבליל להציג את הדברים כצעדים לעומתים דוקא, אלא כתוצאה הכרחית הנובעת מההחלטה על עיכוב הנשק.

- לציין כי על אף מחויבותה של ישראל לדרישות החוק הבינ"ל, עיכוב בהערת חימושים מדויקים עלול להביא על כורחו לפגיעות רחבות יותר במסגרת פעולות נגד מטרות צבאיות לגיטימיות בעזה.
- להגביל באופן תקין יותר למתיקות של חיזבאללה ואיראן. להבהיר כי בהעדר ביטחון בהמשך המשלוחים האמריקאים, ישראל תצטרך לפעול באופן תקין, יוזם ורחב יותר נגד האיום הנשכפים מאיראן וגורורותיה, על אף הסכנה כי הדבר יוביל להרחבת המערכת האזורית.
- להבהיר כי מגבלות על היכולת של ישראל לפעול נגד חמאס בעיר הרצועה יקשו על היכולת להכנס סיוע לעזה באופן רחב. יש לשקל חזרה לדרישה המקורית של ישראל שלא יכנס סיוע ללא החזרת החטופים.
- ליום פעולה בי"ש נגד המשך התמיכה של הרש"פ בטרור ונגד בניה פלסטינית לא-חוקית בשטחי C, תוך העברת המסר שמכיוון שאיראן מגבירה את מאמרי החדירה שלה לי"ש, علينا לפעול כדי למגרז את.

מתוך הבנה שהגורמים בממשל האמריקאי הלחצים לעיכוב המשלוחים מעוניינים מאוד בשליטה על המצב במלחמה, צדים אלה יבהירו כי העיכובים עלולים לגרום להרחבת והחרפת המלחמה בזירה העתית ובזירות נוספות. יתכן כי חידוד ההבנה זו תוביל לניסיון להרגיע את המשבר ולהזור למערכתיחסים חיובית.

לצד זאת, תוך זהירות רבה שלא להטער בפוליטיקה הפנים-אמריקאית, יש לשמור על קשר רציף מול גורמים פרו-ישראלים משתי המפלגות כדי לעדכן אותם על העבודות בשטח בכל הנוגע לעיכובים במשלוחי נשק. זאת, מכיוון שקיימת חובה דיווח על הממשלה לעדכן את הקונגרס בנוגע לחבריות הסיוע הצבאי שאושרו בקונגרס. יש אף הטועניםuai-עמייה בחובה הדיווח לكونגרס, והכנסת שיקולים הקשורים לבחירות בהחלטות הנוגעות לסיוע ביטחוני, הן עלילות לקידום הלि�כי הדחה (impeachment) נגד הנשיא. לכל הפחות, תהיה עליה זמן בכיר משל לשימושים בקונגרס שבהם יצטרכו לסת דין וחשבון, באופן פומבי, על עיכוב המשלוחים לבעלת ברית תוך כדי מלחמה, דבר שייתכן שהממשלה היה מעדיף להימנע ממנו.

כיווני פעולה בטוחה הבינוני-ארוך

גם אם המשלוחים יוחזרו לסדרם, משבר זה מהווה הזדמנויות להתנייע פעולות שיגבירו את החסינות של ישראל מפני לחצים מסווג זה בשנים הקרובות. חובה להתחילה לפעול עכשו כדי לצמצם את התלות של ישראל בארה"ב בכל הנוגע למערכות ביטחונית קרייטיות, בראש ובראשונה פצצות. קיים כבר בסיס לייצור עצמי של פצצות חכומות (ה"ספייס" של רפאל), ומערכות התקפיות נוספות.

יש להקים צוות לבחינת מיקור של חומרי גלם ורכיבים חלופיים לאמל"ח הדרוש להחימה בטוחה הקצר-בינוי, על מנת לצמצם את התלות החיצונית ברכיבים קרייטיים. כמו כן, יש לפעול כדי לגוון מקורות ככל שניתן, לרכוש מדיניות שונות ולא להיות תלויים במדינה אחת בלבד.

לאור החולשה שארה"ב משדרת בעת ההז בזירה הבינ"ל, קיימים סיכוי לפתיחת זירות לחימה נוספות בעולם בשנה הקרובה. במצב כזה צפואה עלייה חדה בביטחון לחומרי גלם קרייטיים לאמל"ח. לכן חיוני שישראל תיערך כבר עכשיו במצב של חוסרים בשירות אספקה אלו. ייתכן כי ניתן לשתף פעולה עם מדינות נוספות, כולל מדינות האזור, בחיזוק השירותים האספקה ומילוי המלאים של חומרי גלם ורכיבים הקרייטיים למערכות בייטחוניות.

בטווח הארוך יש לחזור לצמצום התלות בסיוו' הצבאי האמריקאי ולעבור למודלים של שיתופי פעולה שיש בהם תלות הדדית. לצד זאת, ניתן להגבר את שיתוף הפעולה עם מגוון מדינות בעולם החופשי שהן בעלות תעשייה בייטחונית ושלכלן יש אינטרס לא להיות תלויות למגמי באראה"ב כגון דרום קוריאה, הודו, פולין, צ'כיה ופינלנד.